

Zalim Emir, Fâsık Kimse, Bid'at Sahibi

*Eûzubillahimineşşeytânirracîm
Bismillâhirrahmânirrahîm.*

*el-Hamdülillahi rabbilâlemin ve'l-âki-
betü li'l-müttekîn. Vessalâtü vesselâmü alâ
seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ec-
maîn.*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-
kitâbi kitâbullah ve enne efdale'l-hedyi
hedyü muhammedin sallallahu aleyhi ve sel-
lem ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ ve külle
muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve
külle dalâletin fi'n-nâri. Ve bi's-senedi'l-mut-
tasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sel-
leme ennehû kâle;*

«ثَلَاثَةٌ لَعْنَتُهُمْ: أَمِيرٌ ظَالِمٌ، وَفَاسِقٌ قَدْ أَعْلَنَ بِفِسْقِهِ، وَمُبْتَدِعٌ
يَهْدِمُ سُنَّةَ الدَّيْلَمِيِّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ.»

*Selâsün le'antühüm: Emîrün zâlimun, ve
fâsikun kad a'lene bi-fiskihi, ve mübtedi'un
yehdimü sünneten.¹*

¹ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 102, r. 2540; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-*

Hazreti İbn Ömer'den.

Beraber bir salât ü selâm okuyalım.

Mefhari mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salavât.

Beraber;

Allahümme salli salâten kâmileten ve sellim selâmen tâmmen alâ seyyidinâ Muhammedinillezî tenhallü bihi'l-ukad ve tenfericü bihi'l-kürab ve tukdâ bihi'l-havâic ve tünâlü bihi'l-rağâib ve hüsnü'l-havâtimi ve yüsteska'l-ğamâmü bi-vechihi'l-kerîm ve alâ âlihî ve sahibihî fî külli lemhatin ve nefesin bi-adedi külli mâlûmün leke.

a. Peygamber Efendimizin Lanetine Müstehak Olan Üç Kişi

Bu hadîs-i şerîfte yine Cenâb-ı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

Selâsün. “Üç kişi vardır ki.” *Le'antühüm.* “Ben onlara lanet eyledim.”

Cenâb-ı Peygamber Efendimizin lanetine müstehak olan üç kişi.

Birisi;

Emîrûn zâlimun. “Zalim bir emir.”

İkincisi;

Ve fâsikun kad a'lene bi-fiskihi. “[Fâsık bir kimse ki] fıskını, günahlarını âşikâre yapıyor günah işlemekten sıkılmıyor.”

Üçüncüsü de;

Ve mübtedi'un. “Bid’at sahibi.” *Yehdimü sünneten.* “Bir sünnetin yokluğuna sebep oluyor.”

Allah hepimizi affetsin.

Biz bir namaz kılıyoruz ya, kıldığımız namazı nasıl kılıyoruz herkes bilir işte. Namazı kıldığımız zaman, bir namazımız var başka bir şeyimiz yok.

Ama onu da şöyle tam bir huzurla kılabilen, bilmem ki bulunur mu öylesi?

Bu mübtedî, *fi'lü'l-bid'ati innemâ yekûnü bi-terki's-sünneti.* “Bid’at sünnetlerin terki ile hasıl olur.” diyor. Sünnetlerin terkiyle bid’at hasıl olur. Halbuki bir farzları terk ediyoruz.

Şimdi burada [şerhte] diyor ki;

Ke's-salâti ma'a'l-ğafleti. “Gafletle kılınan namaz bid’attir.”

Çünkü huzûr-u rabbil-âlemîn'e, Allah *celle ve alâ*'ya yüzümüzü çeviriyoruz ama gönül dönmüyor O'na. Gönül dönmüyor gönül dolaşıyor, işiyle gücüyle [uğraşiyor,] şurada burada dolaşıyor. En nihayet şaşırıyor; “Acaba iki miydi, üç müydü? Acaba okudum mu, okumadım mı?” diyor, düşünüyor.

Onun için;

Ke's-salâti ma'a'l-ğafleti ve ademi'l-huşû ve'l-hudû. “Huşû u hudûyu biz, kafamızı büker, boynumuzu büker, gövdemizi de eğemiz, [bunların öyle olduğunu zannederiz,] “Oo, ne güzel namaz kılıyor şu adam!” deriz. Ama Allah iç âlemine bakıyor, Cenâb-ı Hak gönle bakıyor. Ne kafaya bakıyor, ne boyuna bakıyor, ne üstüne başına bakıyor, O'nun baktığı nazargâh gönül. Gönül Allah ile ise ne mutlu sana. Gönül Allah ile olunca, yani Allah'a dönünce Allahu Teâlâ'nın da rızasından başka şeyi kastedmez. Allahu Teâlâ'nın rızasından başka şeyi kastedmeyince işte o zaman tam manasıyla Allah'ın kulu olur.

Yalnız hep insan namazda duramaz ya, bir beş dakika on dakika neyse kılacağız, ondan sonra tabii hepimiz işimize dağılacağız.

Şimdi işimizde de gönlümüzün Allah'tan dönmesi lazım mı değil mi?

E bitti namaz canım.

“Namaz bitti” olmaz! Namazdan çıktık yine gönlümüz Allah'tan ayrılmayacak. Gönül daima Allah'ı zikir ve Allah ile olacak.

Mesela diyor ki;

Ve terkü fikri'l-kalbi inde't-ticâreti.

“Ticaret sırasında kalbindeki tefekkürü bırakıyor, kim bilir neler düşünüyor ayrıca!”

Fe-kad kâlellallahu teâlâ;

﴿رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾

*Ricâlün lâ tülhîhim ticâretün ve lâ bey'un an zikrillâhi.*²

Hiçbir mü'mini hiçbir iş; ticaret, ziraat, sanat, ne olursa olsun, hiçbir iş kulu Allah'ından ayırmak için yapılmamıştır. Her iş kulu Allah'a bağlamak için yapılmıştır. Kul ise işini takdim ediyor, gönlü işiyle meşgul, ticaretiyle meşgul, sanatıyla meşgul, Allah'tan ayrılmış bir durumda. İşte buna bid'at diyorlar. Bunun

---

² 24/Nur, 37.

sebebi de sünnetlerin terki. Sünnetler terkedilince abdestin sünneti var, namazın sünneti var, yemeğin sünneti var, giymenin sünneti var, yatmanın sünneti var, kazancın sünneti var. Çok sünnetler var yalnız sünnet sakal bırakmak değil. Sakalın [dışında] insanın [yapması gereken] çok sünnetleri var. Bu sünnetlerin hiç birisine dikkatimiz yok.

Bugün ben acındım çok, bir çok muhterem kardeşleri görüyorum ki sol elleriyle yiyorlar. Sol eliyle yemek hıristiyanların âdetidir. Yemekte muhabbet yapmak hıristiyanların âdetidir. Yemekte huzur lazım. Ticaret vaktinde huzur olacak, ticarete gönlünü Allah'tan ayırmayacaksın, Allah ile gönül meşgul olacak. Elbet yerken de, nasıl yiyorsan öyle hareket edersin. Yerken de zikrullah'a, Allah'a, Allah'a tefekkür ile, gönlünde Allah olduğu halde bismillah ile ve düşüncen de Allah olraktan yiyeceksin ki o yediğin ekmekler kan olur, senin vücudunda zikrullahın devamına sebep olur. Eğer yemeklerimizi öyle hıristiyanlar gibi zevk ü sefâ ile, çatalla kaşıkla, altın tabak çatal kaşık masalar üzerinde ferah olur, zevk ü sefâ ile güle güler yersen, ondan gaflet

hasıl olur. O gafletten de namaza durduğun vakitte şaşırır gidersen...

Ricâlün lâ tülhîhim ticâretün ve lâ bey'un an zikrillâhi. Mü'mini hiçbir şey Allah'tan alıkoymayacak. Alıkoyarsa, o yapılan sünnetlerin terkinden dolayı hasıl olan bid'atlardan ileri geliyor demektir.

Onun için bizim büyüklerimiz mesela ilk evvela zikrullah lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah diye gelmiş, tâ Nakşibend'in devrine kadar, yani 700 senesine kadar. 700 senesine kadar insanlar zikri cehren yapmışlar. Lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah, yahut Allah, Allah, Allah... demiş. 700 senesinde Nakşibend hazretleri dünyaya gelmiş, o gelmezden evvel de Abdulhâlık Gücdüvânî hazretleri bu Nakşî ilmini Hızır *aleyhisselam*'dan öğrenmiş. Hızır *aleyhisselam* Abdulhâlık Gücdüvânî'ye zikr-i kalbîyi öğretiyor.

“Nasıl yapayım?” diyor

“Dal suya!” diyor.

Suya daldıktan sonra tabii her tarafı kapalı.

“Şimdi Allah de bakalım içeride!” diyor.

Tabii ağzını açmadan suyun içerisinde Allah derken gönlün Allah deyişini orada öğreniyor. Ondan sonra Nakşibend hazretlerine tâlim ediyor, Nakşibend hazretlerinin devri gelince ondan sonra da o zikr-i cehrîyi kendi tarikatında yasak etmiş, zikir ancak gönülde olacak demiş. İşte bu zikir gönülde olursa ticaret de men etmez, alışveriş de men etmez, gi-diş geliş de men etmez, hiçbir şey men etmez. Ama oraya yerleşmesi lazım. Onu oraya yerleş-tirdikten sonra korkma. Yerleştirmek için de her halde çabalamak lazım biraz, çalışmak la-zım. Çalışmadan bir şey olmuyor.

Şimdi üçüne Peygamber Efendimiz *sallal-lahu aleyhi ve sellem* lânet buyurmuştu. Üçüne de;

«ثَلَاثَةٌ لَعَنَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى: رَجُلٌ رَغِبَ عَنِ وَالِدَيْهِ، وَرَجُلٌ سَعَى بَيْنَ رَجُلٍ وَامْرَأَةٍ يَفْرِقُ بَيْنَهُمَا، ثُمَّ تَخَلَّفَ عَلَيْهَا مِنْ بَعْدِهِ، وَرَجُلٌ سَعَى بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ بِالْأَحَادِيثِ لِيَتَبَاغَضُوا وَيَتَحَاسَدُوا. الدَّيْلَمِيُّ عَنْ عُمَرَ.»

Selâsün le'anehümü'llâhu te'âlâ: Racu-lün rağibe an vâlideyhi, ve raculün se'â beyne raculün ve'mreetin yüferriku beynehümâ,

*sümme tehallefe aleyhâ min ba'dihi, ve raculün se'â beyne'l-mü'minîne bi'l-ehâdîsi li-yetebâğadû ve yetehâsedû.*³

Selâsün le'anehümü'llâhu. “Allah lânet buyuruyor.”

Birisi;

Raculün rağibe an vâlideyhi. “Anasına babasına yüz çevirmiş.”

Ana babanın sözünü dinlemiyor, o Allah'ın lanetine müstehak oluyor .

Raculün rağibe an vâlideyhi. “Anasının babasının sözünü dinlemiyor onlardan yüz çevirmiş.” *Ve raculün se'â beyne raculeyn.* “İki kişinin arasını bozmaya çalışıyor.” *Ve'mreetin yüferriku beynehümâ* “İkinci adam karıyla kocanın arasını ayırmaya çalışıyor.”

Allah muhafaza etsin şerlerinden.

Sümme tehallefe aleyhâ min ba'dihi. “Ondan sonra onu kendisi alıyor.”

“Bu iyi değildir.” diyerekten ondan boşattıyor, kendi gözü var demek ondan sonra kendisi alıyor onu. İkincisi de bu adam Allahu Teâlâ'nın lanetine müstehak.

---

³ Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 58, r. 43930.

Ve raculün se'â beyne'l-mü'minîne bi'l-ehâdîsi li-yetebâğadû ve yetehâsedû.
“Mü'minlerin arasında yalanla dolaşıyor, yalan sözler laflar naklederekten biribirlerine hasetlik ve buğz ettiriyor.”

Küsüştürüyor, darılttırıyor, biribirine buğz ettiriyor. Bu gibi insanlar, bunlara da Cenâb-ı Hak kendisi bizzat lânet buyurduklarını Cenâb-ı Peygamberimiz haber veriyor.

Onun için bu çok kötü huydur. Müslümanlara yakışan daima müslümanları biribirlerine sevdirmek, muhabbet ettirmek, valideyne karşı itaatte son derece sevgi göstermek.

Bunlarla ilgili güzel hikayeler vardır.

Bâyezid-i Bistâmî hazretleri birgün gelmiş annesine süt getirmiş içsinler diyerekten. O gelinceye kadar ihtiyarların da uykusu gelmiş uyumuşlar. Hava kışmış, Bâyezid-i Bistâmî hazretleri onları uyandırmamış, onlar uyansınlar da sütlerini ellerine vereyim diyerekten sabaha kadar ayakta beklemiş. Bâzeyidlik kolay olmamış yani.

Bu valideyne itaat Allah'a itaat. Resûlullah'a itaat nasıl Allah'a itaatse, valideyne itaatatta yine Allah'a itaat sayılır.

Sonra bu, Allah esirgeye, bazı insanlar tıynet itibariyle, hılkat itibariyle kötü oluyor işte, [başkasında] gözleri oluyor. Onun için kadınlarda gözü olan insanlar bu gibi hilelere tevessül ederler. Onun için Cenâb-ı Hak mahremiyet koymuş ortaya. Kimse kimsenin hanımını görmesin, güzel midir çirkin midir bilmesin. Güzelse tamah eder. Çirkinse kulak asmaz ama güzelse tamah eder, zenginse tamah eder. O şey yapacağına biraz da ben alayım der, benimle yaşasın der. Onun için bakarsın çeşitli hile yollarına düşer. Daha fenaları da olduğu el ân görüle gelmektedir.

Onun için herkes hanımının sahibi olarktan onları mümkün mertebe muhafaza etmesi efendinin vazifesidir.

b. Cenâb-ı Hak Üç Sesi Çok Sever

«ثَلَاثَةُ أَصْوَاتٍ يُحِبُّهَا اللَّهُ: صَوْتُ الدِّيَكَةِ، وَصَوْتُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَصَوْتُ
الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَشْحَارِ. الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أُمِّ مُحَمَّدٍ بِنْتِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ.»

*Selâsetü asvâtin yuhibbuha'llâhu:
Savtu'd-dîketi, ve savtu'llezî yakrau'l-
kur'âne, ve savtu'l-müstağfirîne bi'l-eshâr.*⁴

⁴ Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XII, 335, r. 35285.

Selâsetü asvâtin yuhibbuha'llâhu.

“Cenâb-ı Hak üç sesi çok sever.”

Birisi;

Savtu'd-dîketi. “Horozların sesi.”

Diyeceksiniz neden seviyor bu horozun sesini diye?

O bize ders verir; “Benim evim yok, bak soğuktayım!” der. Düneğinde dünemiş, oradan öter, Allah’ı zikreder o. Bize de der ki, “Sen de kalk Allah’ı zikret. Benden ders al.” Onun için onun sesi sevgilidir.

İkincisi;

Ve savtu'llezî yakrau'l-kur'âne. “Birisi de Kur’an okuyor, Cenâb-ı Hak o sesi de sever.”

Birisi de;

Sabahleyin kalkmış, ‘Aman yâ Rab, aman yâ Rab, tevbe yâ Rab, affet yâ Rab, hata ettim yâ Rab, bir daha yapmayacağım yâ Rab!’ diyor, Cenâb-ı Hak’tan af diliyor.

Ve savtu'l-müstağfirîne bi'l-eshâr. “Bir de bu af dileyenlerin sesini çok seviyor Cenâb-ı Hak.”

Bu da Zeyd b. Sâbit *radiyallahu anh*’ten.

«ثَلَاثَةٌ تَسْتَغْفِرُ لَهُمُ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ، وَاللَّيْلُ وَالنَّهَارُ،
وَالْمَلَائِكَةُ: الْعُلَمَاءُ، وَالْمُتَعَلِّمُونَ، وَالْأَسْحِيَاءُ. أَبُو الشَّيْخِ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.»

*Selâsetün testağfiru lehümü's-semâvâtü ve'l-ardu, ve'l-leylü ve'n-nehârü, ve'l-melâiketü: el-Ulemâü, ve'l-müte'allemûne, ve'l-eshiyâu.*⁵

Selâsetün. “Yine bir üç var.” *Testağfiru lehümü's-semâvâtü ve'l-ardu.*

Semâvât, gök; *arz*, yer.

“Bu üç kişiye yerde ve gökte, yerin ve göğün içinde neler varsa hepsi istiğfar ediyor.”

Yer gök, yerde gökte ne var hepsi istiğfar ediyor bu üç kişiye.

Daha?

Ve'l-leylü ve'n-nehârü. “Gece ve gündüz, bunlar da istiğfar etmektedir bu üç kişi için.”

Daha?

Ve'l-melâiketü. “Melekler.”

Sayısını da Allah'tan başka kimse bilmez.

---

⁵ 40/Mü'min, 7.

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

*Lâ ya'sûnallahe mâ emerahüm ve yef'alûne mâ yu'merûne.*⁶ “Günah denilen şeyi de bilmezler. Hepsi emrolundukları ibadet üzerinedirler.”

Bununla beraber bu üç kişiye istiğfar etmekten kendilerini alamazlar. Mecburidir yani, bizim nefes alıp vermemiz nasıl mecburiyse bunlar da mütemadiyen bu üç kişiye istiğfar ederler.

Biz de Kur'an'da da bunun delili var;

﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾

Ellezîne yahmilûne'l-arşa ve men havlehû yüsebbihûne bi-hamdi rabbihim ve yu'minûne bihi ve yestağfirûne li'llezîne âmenû rabbenâ vesi'te külle şey'in rahmeten

⁶ 66/Tahrim, 6.

*ve ilmen fağfir lillezîne tâbû ve't-tebe'û sebîleke ve kîhim azâbe'l-cahîm.*⁷

Kimmiş bu üç kişi bakın!

el-Ulemâu, ve'l-müte'allemûne, ve'l-es-hiyâu. “Ulema ilim sahibi, öğrenmiş, ilmini öğrenmiş. İkincisi müteallim, öğrenmeye çalışıyor.”

İnsanları zaten Cenâb-ı Peygamber ikiye ayırmış. Bakınız bu kadar mûciz kelam hiç kimsede görülmemiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* diyor ki;

“İnsanlar iki kısımdan ibarettir.”

Nedir bunlar?

“Birisi öğrenmiş birisi öğrenmeye çalışıyor. Diğerinde hayır yok.”

İkiye ayırıyor; öğrenmiş ve öğrenmeye çalışıyor. “Yani bundan dışarı çıkmayın. Sınıfını biraz daha genişletmişler ama aslı bu ikiye dönüyor.

İnsan mutlaka bilecek ve bildiğini bildirecek. Bileceksin ve bildireceksin. Bu üçün hâli bu.

Bir de;

---

⁷ 40/Mü'min, 7.

Ve'l-eshiyâu. “Cömert.”

Şimdi tabii ilim sıfât-ı ilâhîyedendir. Hayat, ilim, semî, basar, irâde, kudret, kelam, tekvin. Hayat evvela, arkasından ilim. İlim, sıfât-ı ilâhîye olduğu için Cenâb-ı Hak bütün kullarına ne verdiyse hep bu ilim sıfatı ile vermiştir. İlim sıfatullahtır. Sıfatullah olunca ilmin sonu da yoktur. Evveli de yok sonu da yok. Nasıl ki Cenâb-ı Hakk'ın sonu yok ilmin de sonu yoktur.

Bugün aya gidiyor.

Gidemez!

Gidemez olur mu canım! İlim bu, Allah'ın ilmi.

Yarın nereye gidecek?

Nereye gidecekse gidecek işte!

İlmin sonu yok, ucu bucağı yok gidecek, ilimde hudut yok.

Ama bir ilim var ki [öldükten sonraki hayatımız içindir.] Bu dünyada insan rahat eder, zevk ü sefâ içerisinde yaşar. Bu ancak bu dünyaya ait. Ölürsün bir şey yok. Halbuki bizim hayatımız öldükten sonrası içindir. Biz burada ancak kazancı öldükten sonraki hayatımız için çalışırız. Öldükten sonraki daha müreffeh bir

hayata kavuşabilmemiz buradaki ilmimize bağlıdır. Buradaki ilmimiz nasıl kazanıldıysa, gözümüzü kapadıktan sonraki [hayat başlar.] Gözümüzü kapaması ölüm değildir. Adını biz ölüm dedik onun ama nakildir o. Dâr-u dünyâdan dâr-u âhirete geçiş.

Bilmem kozak [bilir misiniz], bilirsiniz hepiniz kozak, ipek böceklerinin ipek yaptıkları kozaklar vardır. Bu kozak böceği ufacık, iğne topuzu kadar bir şeydir. Tabii büyür kocaman bir böcek olur. O kozağı yapar içine girer. Kozak onun mezarı olur. Kozak onun mezarıdır. Girer 15 gün, 18 gün onun içerisinde saklı durur, çıkmaz dışarıya. Ama onu içeriden yalaya yalaya diliyle açar, dışarıya çıkar. Çıktığı vakitte hiç demezsin ki bu o böcektir. Kanatlanmıştır, gözlenmiştir, kirpiklenmiştir, kaşlanmış, boynuzlanmış, uçar.

Canım bu böcek nasıl uçar yahu?

İşte bu böcek uçuyor şimdi!

İşte şimdi o mezar bizim tıpkı buna teşbih olunur. Yani mezara gireriz orada kemikler dökülür, çürür gider ama asıl orada uçuş hayatı başlayacak. Oradan, cennete gidecek olan

uçuş hayatının başıdır mezar. Oraya hazırlanmak için ilmimizin bu dünyada [fayda veren bir ilim] olması kâfi değil. E aya da gideriz güneşe de gideriz ama gözümüzü kapadıktan sonra ay da güneş de burada kalacak.

Buradan sonraki hayat âhîret olan ebediyet hayatına ancak ilm-i âhîret fayda verir. Yani Kur'an ilmi, hadis ilmi, Peygamberin bize bıraktığı ilim fayda verir. Peygamberin bıraktığı ilim fayda verir, yoksa sen hendese de lazım, doktorlukta lazım, kimyası da lazım, her çeşit [ilim lazım dersin ama,] kaç çeşit ilim var kimbilir, belki saymakla tüketemeyiz. O kadar çok ilme hepsi lazım ama hepsinin faydası dünyaya ait ama [sevabı onları öğrenmedeki] niyetlere göredir. Bu niyetin âhîret olursa âhîrete taalluk eder, değilse dünyaya aittir.

Din ilmi de öyledir. Şimdi aşağıda gelecek. Onun için sen bu dünyada yaşatacak ilme değil de dünyadan sonra seni yaşatacak ilme rağbet göster.

Bugün insanlar hep maddi ilim diyorlar herkesin gözü parada.

Maddi ilimde ne var?

Para var.

Hoca ilmine kimse tenezzül etmiyor çünkü para yok diyor. “Cenaze mi yıkayacaksın sen?” diyor, kandırıyor çocuğu da, korkutuyor, mektebe gitmekten de soğutuyor.

E seni kim yıkayacak öldüğün vakit?

Yıkayacak adam lazım.

E yıkamayın beni!

Yıkanmayan bir yer bulmak lazım.

Onun için ilim asıl âhîret ilmîdir. Bu dünyada o âhîret ilmini kazanıp bu dünyadan melek olarak gitmek lazım. Kanatlanmak demek melek olmak demek.

Bu nerede olacak?

Mezarda olacak işte o!

Eshiyâ da, neden *eshiyâyı* burada zikretti?

Çünkü ilme yardım edici de odur.

İlme yardım edemiyorsa onun da kıymeti yoktur. Buradaki zenginden murat mutlaka zengin değil ilme yardım eden zengin. İlme yardımcı değilse o zengin, o zenginlik ona Karun’un zenginliği gibi, o da Karun gibi yerin dibine gömülür gider. Asıl buradaki zenginlik de [ilme faydalı olan zenginliktir.] Çünkü bunların başlarında iki tane harf var: EL kelimesi.

Bu *el* kelimesi, [elif lââm harfleri] manâları değiştirir, alt eder. Öyle her zengin değil yani. O zengin ki Allah yolunda parasını harcar; ilim yolunda, cihat yolunda her şey yolunda.

Cihat?

O da ilimle olacak. İlim olmazsa cihat da olmaz. Cihat da ilimle olacak.

Onun için her řeye ilim lazım vesselam.

Onun için çalış, dünya ilmini de öğren ev-vela âhiret ilmi de öğren. Dünya ilmini öğren, öğren ama âhiret ilmini bilmeden dünya ilmi sana fayda vermez. Gözünü yumduktan sonraki mezar çok fena yer. Mezar gözünü yumduktan sonra çok fena yer! Onun orada seni kurtaracak olan şey dünyadayken ilm-i âhireti yani ilm-i dîni öğrenmendir. İlm-i dîni öğren ondan sonra yine ne kadar öğrenirsen öğren. Dinini bilmeden dünyası insanı mahveder Allah korusun.

«ثَلَاثَةٌ لَا تَمَسُّهُمُ النَّارُ: الْمَرْأَةُ الْمُطِيعَةُ
لِزَوْجِهَا، وَالْوَلَدُ الْبَارُّ بِوَالِدَيْهِ، وَالْمَرْأَةُ
الصَّبُورَةُ عَلَى غَيْرَةِ زَوْجِهَا. أَبُو الشَّيْخِ عَنِ ابْنِ
عَبَّاسٍ.»

Selâsetün lâ temessühümü'n-nâru: el-mer'etü'l- mütî'atü li-zevcihâ ve'l-veledü'l-bârru bi-vâlidayhi ve'l-mer'etü's-sabûratü alâ ğayrati zevcihâ.

c. Cehennem Ateşinin Dokunmayacağı Üç Kişi

Selâsetün lâ temessühümü'n-nâru. “Yine bir üç var, onlara ateş dokunmayacak yani cehennem dokunmayacak bu üç kişiye.”

Birisi;

el-mer'etü'l-mütî'atü li-zevcihâ. “Kocasının sözünü dinleyen hanımı cehennem yakmayacak.”

Bak ne güzel bir şey!

İkincisi;

Ve'l-veledü'l-bârru bi-vâlidayhi. “Anasına babasına itaat eden çocuğu da cehennem yakmayacak.”

Cehenneme girmeyecek o çocuklar, ateş dokunmayacak onlara.

[Üçüncüsü;]

Ve'l-mer'etü's-sabûratü alâ ğayrati zev-cihâ.

Kocasının iki hanımı var veya üç hanımı var veya dört hanımı var. Tabii onlar arasında bir münakaşa, kavga gürültü eksik olmaz.

“Bunlardan dolayı kocasını katiyen rahatsız etmeyecek. Böyle bir sabırlı kadın.”

Bunların üçüne de cehennem ateşinin dokunmayacağını Cenâb-ı Peygamber beyan buyurmuş.

Hazreti İbn Abbas'tan.

ثَلَاثَةٌ لَا تَمَسُّهُمْ فِتْنَةُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: الْمُقِرُّ
بِالْقَدْرِ، وَالَّذِي لَا يَنْظُرُ فِي النُّجُومِ،
وَالْمُتَمَسِّكُ بِسُنَّتِي. الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

Selâsetün lâ temessühüm fitnetü'd-dünyâ ve'l-âhirati el-mukırru bi'l-kaderi ve'llezî lâ yenzuru fi'n-nücûmi ve'l-mütemes-sikü bi-sünnetî.

Bak ne kadar güzel!

Selâsetün. “Yine bir üç var ki.” *Lâ temes-sühüm fitnetü’ d-dünyâ ve’l-âhirati.* “Dünya ve âhiretin fitneleri bu üç kişiye dokunmaz.”

Dünya alt üst olmuş, ye’cüc me’cüc gelmiş, gökten ateş yağıyor, yerden kaynar sular fışkırıyor... fitne çok, fakat bu üç kişiye dokunmayacak.

Olur mu canım hocaefendi?

Olur, pek güzel olur!

Mesela Nuh *aleyhisselam*’ın [zamanında] tufan oldu, bir koca karıya dokunmamış tufan.

Hah?!

Her tarafı su basmış, koca karının ne ineğine ne de kendisine bir şey olmamış.

Allah koruyunca koruyor.

Nasıl korur canım?

Nasıl İbrahim *aleyhisselam*’ı ateşin içinde korudu yahu?

Bunu söylemeye, tekrarlamaya lüzum yok. Ateşin içerisinde İbrahim *aleyhisselam*’ı koruyan Allah, İbrahim *aleyhisselam*’ın milleti olan bizi de öylece korur. Yalnız biz o milletten olalım!

Selâsetün lâ temessühüm fitnetü'd-dünyâ ve'l-âhirati. “Üç şey, hem dünyanın fitneleri dokunmuyor hem de âhiretin fitneleri dokunmuyor.”

Azap da yok artık, havf, hüzn o da yok.
Ne kadar güzel!

Birisi;

el-Mukırru bi'l-kaderi. “Kadere iman.”

*Men âmene bi'l-kader emine mine'l-kaderi.*⁸ “Allah takdir etmiş, ne yapalım oldu bu iş, böyle.” Rahat. [Veya inanmazsa,] gayrı yığar da yığar kendini, üzerinde üzer kendisini;

Vah neden oldu da neden oldu?

Canım işte Allah böyle dert vermiş. E geç öbür tarafa rahat et.

Kim ki bu kadere inanır dünyanın da âhiretin de fitnelerinden böyle rahat eder.
Çünkü;

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا

*Kul len yüsîbenâ illâ mâ keteballahu lenâ.*⁹ “Hiç bir şey gelmez, o vakti ezelde yazılmış olur. Yazılmayan bir şey insanın başına gelmez.”

İkincisi;

Ve’llezî lâ yenzuru fi’n-nücûmi. “Yıldızlara bakıp da yıldızlarla amel yani müneccimlik yapmaz.”

Yahut arraflık, bilgiçlik diyorlar, bunlara da itibar etmez. Ve kayıpları bilenler, çalınan malları bilenler, birçok kimseler var, muska yapanlar filan bunlara katiyen bakmaz.

Lâ yenzuru fi’n-nücûmi ya’ni lâ yeltefitü ilâ ilmi’n-nücumi ve ahkâmihî. “İlm-i nücûmun ahkamları ile amel etmez.” *Ahbârün bi’l-muğayyibâti.* Gaipten haber vererek, gelecek sene böyle olacak, filan sene de şöyle olacak, filan vakitte böyle olacak. Bunlara kulak asmaz. Şurada hazine var, şurada define var, diye böyle kendilerine bilgiçlik taslayan insanların sözlerine de aldanmaz.

---

⁹ 9/Tevbe, 51.

Birisi kadere inanmak, birisi yıldızlarla amel etmemek, üçüncüsü;

Bakın çok dikkat edin buna!

Ve'l-mütemessikü bi-sünnetî. “Benim sünnetimle amel edenleri dünyanın da âhiretinde fitneleri tutmaz, onlara isabet etmez.”

Dünyanın âhiretin fitneleri o kimseye isabet etmez. Çünkü o benim sünnetimle amel ediyor;

Yerken *bismillâhirrahmânirrahîm* der, güzelce sol enciğinin üzerine oturur sağ ayağını diker. *Bismillâhirrahmânirrahîmi* açıkça söyler, sağ eliyle yer sol elini hiç kullanmaz. Sol el edep yerleri için tahâret için kullanılır, o yemekte kullanılmaz. Bir elinde çatal bir elinde bıçak, bu müslümana yakışmaz. Müslüman yemek yerken daima huzur ile, edep ile ve Allahu Teâlâ'nın verdiği nimetlere teşekkür ederekten, “Ben bunu yemeğe haklı değilim ama sen bunları bana lütfettin, bunlardan bana hasıl bir kuvvet ver. Sana tâat edebilmek, kulluk edebilmek şeyisini de ver. Ben sana, bunları yiyeyim de ibadet edeyim.” diye yer. Ve az bir şey de insana kifayet eder. Böyle

Allah içi yediği az bir Şey, çünkü tâat edeceksin, tâat etmek için kuvvet kâfidir. At gibi araba çekecek deđiliz, yük çekecek deđiliz ki fazla kuvvetimiz olsun. Pehlivanlık da yapacak deđiliz ortada.

Onun için sünnet-i seniyyeye imtisalle böyle karnını az doyurursun, bazen de aç kalırsın, yemeyiverirsin, Peygamberimizin de ashâb-ı kirâmın da devirlerini bir düşünürsün. Bu aç halden kim bilir kaç seneler ağızlarına tatlı bir Şey koyamadılar, ekmek yemek bulamadılar, azıcık bir Őeylerle iktifa ediyorlar ve bunlarla beraber düşmanlarla da dövüşüp düşmanlarını da kovalıyorlardı. Yani o zayıf vücutları ile düşmanları da korkutacak derecede kuvvetleri de vardı.

Ne ile?

Etler yemekle, ballar yemekle olmuyordu o.

Hatta Hazreti Ali Efendimizin devrinde valilerinden birisi yemeye içmeye düşkün olmuş, ona bir mektup yazıyor; “Hayber kalelerini kaldıran bu pazılar öyle senin beslendiğin etlerle beslenmedi.” diyor. Yani gözünü aç demek istiyor.

Çok kolay: Birisi kadere iman, ikincisi ilmi nücûma ehemmiyet vermemek, üçüncüsü de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine riayet.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetindedir ki israf yapmamak. İsrâf bizim kökümüzü kazır, anamızı ağlatır. İsrâf, âdeta biribirimizle yarış edercesine israf içerisine yüzmekteyiz. Bu israflar biz de elbette sünnet-i seniyyeye uygun değil ki. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ne kızı, ne kendisi, ne efrâd-ı ailesi efradında öyle müreffeh bir hayat yaşamamışlardır. Yaşamak istemediler.

Onun için zavallı kızcağızı Hazreti Fatıma, Hazreti Ali Efendimizle evlendirdi. O da fakir, Hazreti Ali Efendimiz de gündelik kazanan bir zât. O zaman ekmek [yapmak için] böyle değirmenlerden un mun yok ve buğdayı kendisi bir el değirmeninde öğütüyor, su da zavallının arkasında bilmem nereden taşınıp geliyormuş. Tabii çoluk çocuk da var, yorgun üzgün. O zaman esirler alınmış da o esirlerden cemaate dağıtıyorlar.

[Hazreti Ali Efendimiz] demiş ki;

“Git babana söyle de sana da bir esir hizmetkâr versin buraya da, işte suyumuzu getirir, değirmenimizi çevirir, ihtiyaçlarımızı yapar da sen de kurtulursun.”

Bir tanecik kızcağızı! Fakat Resûlullah iltifat etmemiş; “Sana 33 kere sübhânallah, 33 kere elhamdülillah, 33 kere Allahuekber yeter.” demiş. 99 tane yapar, yatarken bunları söyle sana hizmetkârdan iyidir bu demiş.

Demek ki ne kadar şeyleri büyük.

Onun için sabahleyin kalkarken yine sünneti seniyyeye [uygun kalkmak gerekir.]

Bu sene ben hacca erken gitmek istiyordum da Cenâb-ı Hak nasip etmedi, demek olmayacakmış. Kadere iman, eh takdîr-i ilâhî [nasip] değilmiş ne yapalım, bitti. Yine gideriz, gönderirse gideriz göndermezse ne yapalım, takdîr-i ilâhî deriz, sıkılmayız.

Niçin?

Cenâb-ı Hak bana, bize her gün hacılık nasip ediyor. Her gün hacılık nasip ediyor!

Nasıl olur ya hocaefendi her gün hacılık?

İşte sabah namazından sonra işrak vaktine kadar camide oturur, ister uyu ister otur ister oku, iki rekât namazı kılacak, bir hacı sevabı

veriyor Cenâb-ı Hak. Hem de tam [tam tam bir hac ve umre sevabı].

Ama Őimdi dűnya telaŐeleri çok! Sabah namazını dar kılıyorruz, haydi bakalım bazen yetiŐtiririz bazen de yetiŐtiremeyiz. Sabah namazının cemaati sűnnettir. “Sűnnetlerin terki [bid’attir.”] diyor Őimdi.

E nasıl gideceksin?

Cemaate gelmek sűnnet-i seniyyedir ama aynı zamanda da vacip kuvvetindedir. Vacip kuvvetinde bir sűnnettir. Fakat camimizin etrafı apartmanlarda dolu, kim bilir kaç tane erkek vardır.

SavaŐta dűŐmandan kaçmak mecburiyetinde kaldık. Kaılmaz, műslűman asker kaçmaz, yalnız gerideki kuvvetlere iltihak etmek mecburiyetinde kalırsa, biraz geri çekilme derler ona. Geri çekiliyor fakat dűŐman da kovalıyor. Sabah namazının da vakti geldi, o sűnneti kılmadan kamayacaksınız. O sűnneti çamurun içinde, bataĐın içinde, nerede [olursa] fırsat bulup kılacak. Kılacak, kılmak mecburiyetinde insan.

Şimdi bizim evimizde bu kadar nimetleri yiyelim, rahatlar, atlar arabalar, otomobiller, elektrikler her şeyler elimizde.

Sabah namaza gelip de iki rekât sünnet kılmak devletinden mahrum olan insana ağlamak mı lazım acımak mı lazım?

Ne dersen de sen gayri!

İşte dünya denilen şey bu sünnetlerin bu ibadetlerin terkinden dolayı doğan hadiselerdir.

«ثَلَاثَةٌ يَدْخُلُونَ النَّارَ: رَجُلٌ قَاتَلَ لِلدُّنْيَا، وَعَالِمٌ
أَرَادَ أَنْ يُذَكَّرَ وَلَا يَحْتَسِبَ عِلْمَهُ، وَرَجُلٌ وَسَّعَ
عَلَى عِيَالِهِ، فَجَادَ بِهِ لِلثَّنَا وَذِكْرِ الدُّنْيَا.
الدَّيْلَمِيُّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ.»

*Selâsetün yedhulûne'n-nâre: Raculün kâtele li'd-dünyâ, ve âlimun erâde en yüzkere ve lâ yahtesibe ilmehu, ve raculün vesse'a alâ iyâlihi, fecâde bihi li's-senâ ve zikri'd-dünyâ.*¹⁰

¹⁰ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 100, r. 2531; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 58, r. 43931.

Selâsetün yedhulûne'n-nâre. “Üç kişi de bak doğrudan doğruya cehenneme giriyor.” *Raculün kâtele li'd-dünyâ.* “Dünyası için yani dünya menfaati için dövüşüyor ölüyor, öldürüyor. Bu cehennemlik.” *Ve âlimun erâde en yüzkere ve lâ yahtesibe ilmehu.* “Bir de alim, okumuş okumuş.” Yukarıda dedi ya, *el-ülemâ* dedi, söz de ulema, melekler istiğfar ediyor, yer gök istiğfar ediyor, her şey istiğfar ediyor fakat cehenneme giriyor.

Ne sebebiyle giriyor?

Ve âlimun erâde en yüzkere ve lâ yahtesibe ilmehu. “İlmiyle Allah rızasını kastedmiyor, dünya menfaatlerini kastederekten yapılan ilim doğrudan doğruya insanı cehenneme sevk eder.”

Mürâiliktir bu!

Ve raculün vesse'a alâ iyâlihi. “Evine iyi bakıyor, bakıyor ama.” *Fecâde bihi li's-senâ ve zikri'd-dünyâ.* “Herkes desin ki, bu adam ne iyi adam yahu, evine bak ne güzel bakıyor.”

Bu niyetle baktığından dolayı bu üçü de makbul insan değil.

d. Üç Kişi Vardır ki Bunlar Buğz Olunmaya Layıktırlar

«ثَلَاثَةٌ يَسْتَوْجِبُونَ الْمَقْتَّ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى:

الْأَكْلُ مِنْ غَيْرِ جُوعٍ، وَالنَّوْمُ مِنْ غَيْرِ سَهَرٍ،

وَالضَّحْكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ. الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ.»

*Selâsetün yestevcibûne'l-makte minallâhi te'âlâ: el-Eklü min gayri cû'in, ve'nevmü min gayri seherin, ve'd-dahiku min gayri acebin.*¹¹

Selâsetün yestevcibûne'l-makte minallâhi te'âlâ. “Üç kişi vardır ki bunlar da adâvet olunmaya, buğz olunmaya layıktırlar.”

Birisi;

el-Eklü min gayri cû'in. “Acıkmadan yemek.”

Ama bizim saatimiz geldi hocaefendi, şimdi biz ekmek yemesek olmaz ki?

Saatle yiyor.

Acıkmadık ama, kısa günler?

Acıkmadan yemek bir.

[İkincisi;]

¹¹ Deylemî, *el-Firdevs*, III, 306, r. 4920; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 59, r. 43932; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, I, 237.

Ve'n-nevmü min gayri seherin. “Uykusu gelmeden, vakit geldi yatacağım diyor.”

Uykusu yok ama vakit geldi diye yatıyor.

[Üçüncüsü de;]

Ve'd-dahiku min gayri acebin. “Taaccup olunacak bir şey yok ortada, gülüyor.”

Gülen ve uykusu olmadığı halde yatan, bir de acıkmadan yiyen.

Mutlaka yerken de doyuncaya kadar yemek şart değil.

Şimdi ashâb-ı kirâmın hâlini düşün, onların hâline göre niçin onlardaki zeka yüksek idi?

Niçin onlardaki zeka yüksek idi. Zekayı insan yemekte arıyor. Halbuki ashâb-ı kirâmdaki zekayı sen kimsede bulamazsın bugün. İşte bugün et bal yağ bol, herkes yiyor ama o zeka, o kafa yok.

Neden?

Yemekler bizi hayvaniyete doğru sürüklüyor, melekîyet sıfatlarımızı üzerimizden gideyor. İnsan yediği gıdalara göre hâl alıyor.

«ثَلَاثَةٌ لَا حُرْمَةَ لَهُمْ: فَاسِقٌ مُعْلِنٌ بِفِسْقِهِ،
وَصَاحِبٌ هَوًى، وَسُلْطَانٌ جَائِرٌ. الدَّيْلَمِيُّ عَنِ
الْحَسَنِ عَنْ أَنَسٍ.»

*Selâsetün lâ hürmete lehüm: Fasikun mu'linun bi-fiskıhi, ve sâhibu hevâ, ve sultânun câirun.*¹²

Selâsetün lâ hürmete lehüm. “Üç kişiye hürmet caiz değil.” *Fasikun mu'linun bi-fiskıhi.* “Fıskını ilan eden bir insan.”

İçkisini, oyununu, kumarını, düpedüz açıktan işliyor, kimseden çekincesi yok.

İkincisi;

Ve sâhibu heven. “Nefsine uymuş oyunda eğlencelerde vaktini geçiren.”

Üçüncüsü de;

Ve sultânun câirun. “Zalim hükümdar.”

---

¹² Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IX, 126-127, r. 6374; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 59, r. 43933.

«ثَلَاثَةٌ لَا حُرْمَةَ لَهُمْ: النَّايِحَةُ لَا حُرْمَةَ لَهَا،
 مَلْعُونٌ كَسْبُهَا؛ وَالْمُغْنِيَّةُ لَا حُرْمَةَ لَهَا،
 مَمْحُوقٌ مَالُهَا، مَلْعُونٌ مَنِ اتَّخَذَهَا؛ وَآكُلُ الرَّبَا
 لَا حُرْمَةَ لَهُ، مَمْحُوقٌ مَالُهُ. الدَّيْلَمِيُّ عَنِ ابْنِ
 عَبَّاسٍ.»

*Selâsetün lâ hürmete lehüm: en-Nâyihatü lâ hürmete lehâ, mel'ûnun kesbühâ, ve'l-muğayyibetü lâ hürmete lehâ, memhûkun mâlühâ, mel'ûnun men'ittehazehâ, ve âkülü'r-ribâ lâ hürmete lehu, memhûkun mâlühü.*¹³

Selâsetün lâ hürmete lehüm. “Yine üç kişi vardır ki bunlara da hürmet caiz değildir.”

Birisi;

en-Nâyihatü lâ hürmete lehâ. “Ölülerin arkasından vay vay vay diye böyle mersiyeleyer söyleyerekten ağlayıcılar.” *Mel'ûnun kesbühâ.* “Onun kesbine de lanet olsun.”

Mersiye söyleyerek haram kazanılan kazanca lanet olsun.

¹³ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 96, r. 2410.

[ikincisi;]

Ve'l-muğayyibetü lâ hürmete lehâ.

“Şarkı söyleyen kadınlar.” *Memhûkun mâlühâ.*

“Bunların malları yani kazançları mahvolmuştur.” *Mel'ûnun men'ittehazehâ.* “Bunları evlerine alıp da bunlardan faydalananlar da mel'undur.”

Üçüncüsü de;

Ve âkülü'r-ribâ lâ hürmete lehû. “Faiz yiyor, sakınmıyor.” *Memhûkun mâlühû.* [“Bunların malları yani kazançları mahvolmuştur.”]

“Bunların malları yani kazançları mahvolmuştur.”]

Bir hocaefendiden dinlemiştim vaktiyle, bu faiz yiyenlerin, faizle iş yapanların, bir vakit biraz parlarlar. Parlamaları yangın ateşinin parlaması gibidir, parlar, fakat çok gitmeden söner. Bu bir iş yapmıştır ama faizledir, bir parlamıştır, kazancı artmış gibi olmuştur ama belki ölmeden evvel hepsi elinden gitmiştir, öldükten sonra da çoluğu çocuğuna para fayda vermemiştir. Azabını yüklenir gider.

«ثَلَاثَةٌ لَا يُسْأَلُونَ عَنْ نَعِيمِ: الْمَطْعَمُ
وَالْمُشْرِبُ، وَالْمُفَطِّرُ وَالْمُتَسَحِّرُ، وَصَاحِبُ
الضَيْفِ؛ وَثَلَاثَةٌ لَا يُلَامُونَ عَلَى سُوءِ الْخُلُقِ:
الْمَرِيضُ، وَالصَّائِمُ حَتَّى يُفْطِرَ، وَالْإِمَامُ الْعَادِلُ.
الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

*Selâsetün lâ yüs'elûne an na'îmin: el-Mut'imu ve'l-müşribü, ve'l-mufattiru ve'l-mütesahhiru, ve sâhibu'd-dayfi, ve selâsetün lâ yülâmûne alâ sûi'l-huluki: el-Marîzu, ve's-sâimu hattâ yuftire, ve'l-imâmu'l-âdilü.*¹⁴

Selâsetün lâ yüs'elûne an na'îmin. “Üç kişi verilen nimetlerden sorgu sual yok.”

Üç kişi şu üç şeyden sorulmayacak.

Birisi;

el-Mut'imu ve'l-müşribü, ve'l-mufattiru ve'l-mütesahhiru, ve sâhibu'd-dayfi. “İftar zamanı yiyen, sahur vaktinde yiyen, bir de misafirle beraber yiyen.”

Misafirin hatırı için yiyor ki misafir de doymamış olmasın.

¹⁴ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 94, r. 2501.

Ve selâsetün lâ yülâmûne. “Yine üç kişi vardır ki onlara da levm olunmaz, yani ayıplanmaz.” *Alâ sûi’l-huluki.* “Ahlaklarındaki bozukluktan dolayı bunları levm etmek doğru değildir.”

Birisi;

el-Marîzu. “Hasta adam.”

Hasta adamın huyu bozulur. Hastalık huyunu bozmuştur. Onun bazı çılgınca hareketlerinden dolayı onu ayıplamayın. Hastalığın zoruyla yapmıştır onu.

İkincisi;

Ve’s-sâimu hattâ yuftire. “Oruçlunun da akşama doğru bazen açlığın tesiriyle kafası bulanmıştır da bazı uygunsuz hareketler yapar onu da ayıplamayın.”

Üçüncüsü de;

Ve’l-imâmu’l-âdilü. “İmam-ı âdil.”

Güzel bir imam, âdil hükümdar ama bazen onun da kusurları oluveriyor o kusurlarından dolayı onları da muâhaze etmeyiniz, yani onları ayıplamayın. Çünkü halkın yükü fazla geliyor, halkın yükü fazla gelince adam sıkılı-

yor, bu sıklılışından dolayı bazen huyu bozuluyor, o huyu bozuluşundan dolayı onları da ayıplamayınız.

«ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا
يُزَكِّيهِمْ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ:
شَيْخُ زَانَ، وَمَلِكٌ كَذَّابٌ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ. حَم
ن عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

*Selâsetün lâ yükellimuhumu'llâhu yevme'l-kıyâmeti, ve lâ yüzekkîhim, ve lâ yanzuru ileyhim, ve lehüm azâbun elîmün: Şeyhun zânin, ve melikün kezzâbun, ve âilun müstekbirun.*¹⁵

Selâsetün. “Yine üç kişi var ki.” *Lâ yükellimuhumu'llâhu yevme'l-kıyâmeti, ve lâ yüzekkîhim.* “Bu üç kişiye Cenâb-ı Hak [kıyamet gününde] katiyyen iltifat etmeyecek.” *Ve lâ*

---

¹⁵ Müslim, "Îmân", r. 172; Nesâî, "Zekât", 77, r. 2575; Nesâî, "Zekât", 77, r. 2576; Ahmed b. Hanbel, II, 433, r. 9594; Ahmed b. Hanbel, II, 480, r. 10227; İbn Hibbân, *Sahîh*, X, 261, r. 4413; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, XI, 59, r. 6197; Ebû Avâne, *Müsned*, I, 46, r. 114; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VIII, 278, r. 16641; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, VII, 288, r. 5022; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 98, r. 2520; Begavî, *Şerhu's-sünne*, XIII, 168, r. 3591; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 59, r. 43935.

yüzekkîhim, ve lâ yanzuru ileyhim. “Ne günahlarını temizleyecek ne de yüzlerine bakacak.” *Ve lehüm azâbun elîmün.* “Kendilerine azâb-ı elîm vardır.”

Birisi;

Şeyhun zânin. “İhtiyarlamış ama zinadan vazgeçmiyor.”

Allah korusun!

Ve melikün kezzâbun. “Yalan ayıptır ama melik olmuş, hükümdar olmuş yine yalan konuşuyor.”

Çünkü diğer herhangi biri yalan konuştuğu vakit de ayıptır ama, eh bir mecbur olmuştur da söylemiştir bir yalan.

Müslümandan yalan sadır olmaz ama hükümdarın ne zoru var yani?

Hükümdar olduğu halde yine yalan söylüyor!

Ve âilun müstekbirun.

Bir de bazı adamlar gururlanır, parası çoktur, bilgisi çoktur, ondan dolayı bir çalım satmak, eh ayıptır, iyi değildir ama yapıyor ne yapalım?

Öteki adam fakir, akşama ekmek yok evde, fakat çalımından yanına varılmıyor.

Ve âilun müstekbirun. “Fakirliğiyle beraber kibiri gururu fazla.”

«ثَلَاثَةٌ لَا تَقْرَبُهُمُ الْمَلَائِكَةُ بِخَيْرٍ: جِيفَةُ
الْكَافِرِ، وَالْمُتَضَمِّخُ بِالْخُلُوقِ، وَالْجُنْبُ إِلَّا أَنْ
يَبْدُو لَهُ أَنْ يَأْكُلَ أَوْ يَنَامَ، فَتَوَضَّأَ وَضُوءَهُ
لِلصَّلَاةِ. طَبَقَ عَنْ عَمَّارٍ.»

*Selâsetün lâ takrabuhumu'l-melâiketü
bi-hayrin: Cîfetü'l-kâfiri, ve'l-mutadammihu
bi'l-hulûki, ve'l-cünübü illâ en yebdüve lehu
en ye'küle ev yenâme, fe-tevaddaa vudûehu
li's-selâti.*¹⁶

*Selâsetün lâ takrabuhumu'l-melâiketü
bi-hayrin.* “Üç kimseye de melekler hayırla ya-
naşmaz.”

Üç kimse vardır onlara da melekler yanaş-
maz.

[Birisi;]

Cîfetü'l-kâfiri. “Kafirin cifesi necistir.”

---

¹⁶ Ebû Dâvud, "Teraccül", 7, r. 4180; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, IV, 50, r. 17681; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, V, 56, r. 8974; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 96, r. 2515; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 31, r. 43801; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 31, r. 43802.

Kafirin kendisi de necis ölüsü de necis.

Ve'l-mutadammihu bi'l-halûki. “Zâferan denilen sarı boyalarla boyalananlar.”

Üstünü başını, kendisini boyalıyor, sarı bir boya.

Üçüncüsü;

Ve'l-cünübü. “Cünüp.”

Cünüp olarak gezmek çok fenadır, ona da melek yanaşmıyor.

İllâ en yebdüve lehu en ye'küle ev yenâme, fe-tevaddaa vudûehu li's-selâti.

“Pek dara kalmış, zor bir anda, gusül edecek vakte kadar, su ısınacak kış günü, su ısınıncaya kadar beş on dakika yarım saat geçer, o zamanda da oruç vakti gelmiştir, sahur vakti bir şey yiyecek, yıkanmaya da vakit yok, vakit de dar, o zaman ağzını çalkalar, ellerini yıkar ağzını da çalkalar güzelce, bununla yemeğini yiyip yemeğinden sonra guslünü yapar.” demişler.

Fakat bunun iyisi, o hâl olduktan sonra hiç bir şey yapmadan hemen yıkanmanın çaresini bulmak lazım.

«ثَلَاثَةٌ لَا تَقْرَبُهُمُ الْمَلَائِكَةُ: السَّكَرَانُ،

وَالْمُتَضَمِّخُ بِالزَّعْفَرَانِ، وَالْحَائِضُ، وَالْجُنُبُ.

الْبَزَارُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرِيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ.»

Selâsetün lâ yakrabuhumu'l-melâiketü:
es-Sekrânü, ve'l-mutadammihu bi'z-
*za'ferâni, ve'l-hâidu, ve'l-cünübü.*¹⁷

Selâsetün lâ yakrabuhumu'l-melâiketü.

“Yine üç kimse vardır ki onlara melekler yaklaşmazlar, yakın olmazlar.”

Birisi;

es-Sekrânü. “Sarhoş.”

İkincisi;

Ve'l-mutadammihu bi'z-za'ferâni.

“Zâferan denilen boyayla üstünü başını boyayanlar.”

Üçüncüsü;

Ve'l-hâidu, ve'l-cünübü. “Hâiz ile cünüp.”

---

¹⁷ İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, IV, 50, r. 17678; Bezzâr, *Müsned*, X, 321, r. 4446; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, V, 252, r. 5233; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, V, 72, r. 8197; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, V, 156, r. 8751; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 326, r. 3525; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 31, r. 43803; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, IV, 96; Ukaylî, *ed-Duafâ*, II, 634.

Hayızlı kadının ve cünüp adamın yanına da melekler yakın olmuyorlar.

«ثَلَاثَةُ أَعْيُنٍ لَا تَمَسُّهَا النَّارُ: عَيْنٌ فُقِئَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَيْنٌ دَمَعَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ. كُ هَب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَبُو طَاهِرٍ مُحَمَّدُ بْنُ دُرُسْتُويَهُ وَالْعَصَّارِيُّ فِي الْغَنِيمَةِ عَنْ أَنَسٍ.»

*Selâsetü a'yünin lâ temessühe'n-nâru: Aynun fukiet fî sebîlillâhi, ve aynun bâtet tahrusu fî sebîlillâhi, ve aynun deme'at min haşyetillâhi.*¹⁸

Selâsetü a'yünin lâ temessühe'n-nâru. “Üç göz daha vardır ki bunlara da cehennem, ateş dokunmayacak.”

Bir;

Aynun fukiet fî sebîlillâhi. “Bir göz, Allah yolunda bekçilik yapıyordu, nöbet bekliyordu,

---

¹⁸ Hâkim, *el-Müstedrek*, II, 92, r. 2430; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, II, 231, r. 774; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XI, 141; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 315, r. 3493; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XV, 814, r. 43238; İbn Hacer, *İthâfü'l-meher*, XVI, 180, r. 20604.

hudut bekçiliği idi, kurşun geldi, ok geldi, bir şey oldu gözü çıktı.”

İkincisi de;

Ve aynun bâtet tahrusu fî sebîlillâhi.

“Düşman buradan içeri girmesin diyerekten Allah rızası için hudut bekliyor.”

Üçüncüsü de;

Ve aynun deme’at min haşyetillâhi. “Allah korkusundan ağlayan göz.”

Allah korkusundan ağlayan göz, düşmanın huduttan içeri girmemesi için bekleyen göz, birisi de düşmanın atıp da vurduğu Allah yolundaki bir göz.

Şimdi hudut iki, birisi işte memleketin hudutları, dış hudutlar, bir de gönlün hudutları var. Nazargâh-ı ilahî kalptir, gönüldür, yani burası Allah evidir. Bu Allah evine de düşman olan şeytanın, nefsin girmemesi için orasını da gözetlemek lazım. Yalnız huduttaki düşmanın girmemesi kafi değil, huduttan nerede olursan ol senin gönlün Allah’la oldukça bahtiyarsın. Fakat gönlün Allah ile olmadığı takdirde Mekke’de de olsan boş, Medine’de de olsan da yine boş.

Gönlün Allah ile olması lazım, onun için gönlü de bekleyeceksin. Nasıl hududu bekliyorsun gönlün de beş yolu var.

Hudut nerede var?

Bulgar hududu var, Yunan hududu var, Rus hududu var, aşağıdaki Arap hudutları var. İyi.

Şimdi bu gönlünde hudutları göz, kulak, burun, ağız, el, ayak. Bunlar da gönlün hududu. Elinle tutarsan, bir şeyi hoşuna gider, hop kalbe gitti, girdi kalbe içeriye. Zor çıkarırsın artık onu oradan. Gözün baktı, baktığı yerden hop diye indi içe.

Allah bugünkü gençlerin yardımcısı olsun.

O göz doğrudan doğruya gönüle gidiyor.

Gözün bakmış ne zararı var?

Ama gönle gidiyor, ondan sonra gönlü berbat ediyor. Ondan sonra başlıyorsun deli divane olmaya. Kulaklar da öyle! Yani dinlemek suretiyle o da gönlü berbat ediyor. Bu hudutları beklemek de vazifemiz.

Binâenaleyh şimdi radyoyu dinlemeden olur mu canım?

Evde radyo var, televizyon da var.

İşte onları da seyredeceğiz ne yapalım?

Gelmiş. Fakat şimdi bak burada dedi ki *muğniye*. Bu şarkı söyleyen kadının adıdır *muğniye*. Onların kazançları da haram sesleri de haram.

Nasıl dinlemeyeceksin şimdi onları?

İşte o hudut bekçiliği burada da lazım. Onlardan da kendini korursun! Çünkü bir kere alıştın mıydı, ondan sonra hangi saatte hangi hanım şarkı söyleyecek diyerekten bakar durursun?

Onun için; *ve aynun deme'at min haşyetillâh*'da [şerhte] demiş ki,

Ve hüve kinâyetün ani'l-âlimi'l-âbidi'l-mücâhidi me'a nefsihî. “Nefsiyle mücahit olan adamın adıdır bu.”

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

*Innemâ yehşallâhe min ibâdihi'l-ulemâu.*¹⁹

Allah'tan nasıl korkacaksınız ya?

O korkunun yolları var. O korkunun yollarını öğrenmeden “Allah'tan korkarım” demek boş laf olur.

---

¹⁹ 35/Fâtır, 28.

O nasıl olacak?

Onu öğreneceksin ilimle. Allah'ın ilmi bizi muhîtdir. Allah bizim her halimizi görür ve bilir. “Allah benimle bir” demek Allah'ın bizim içimize girmesi şart değil, ilmi kâfi. İlmi bizi muhît, çevirmiştir. Gizli aşikâr her halimize [muttâlidir.]

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ

Ve esirrû kavleküm evicherû bihî innehû alîmün bi-zâti's-sudûri. ²⁰ “İster sakla ister izhar et, Allah onların hepsinden habîrdir.”

Yine buyuruyor ki;

---

²⁰ 67/Mülk, 13.

«ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمْ: الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ، وَالْمُكَاتَبُ الَّذِي يُرِيدُ الْأَدَاءَ، وَالنَّاكِحُ
الَّذِي يُرِيدُ الْعَفَافَ. حَمَتُ حَسَنٌ نَهَكَ حَب
ق عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

*Selâsetün hakkun ala'llâhi avnühüm: el-
Mücâhidü fî sebîlillâhi, ve'l-mükâtebü'llezî
yürîdu'l-edâe, ve'n-nâkihu'llezî yürîdu'l-
afâfe.*²¹

Selâsetün hakkun ala'llâhi avnühüm. “Üç
kimseyi Cenâb-ı Hakk'ın yardım etmesi kendi-
sini haktır.” diyor.

Birincisi;

el-Mücâhidü fî sebîlillâhi. “Allah yolun-
daki mücahid.”

[İkincisi;]

---

²¹ Tirmizî, "Fedâilü'l-cihâd", 20, r. 1655; Nesâî, "Cihâd", 12, r. 3120; Nesâî, "Nikâh", 5, r. 3218; İbn Mâce, "İtk", 3, r. 2518; Ahmed b. Hanbel, II, 251, r. 7416; Ahmed b. Hanbel, II, 437, r. 9631; İbn Hibbân, *Sahîh*, IX, 339, r. 4030; Hâkim, *el-Müstedrek*, II, 174, r. 2678; Hâkim, *el-Müstedrek*, II, 236, r. 2859; Abdürrezzak, *Musannef*, V, 259, r. 9542; Bezzâr, *Müsned*, XV, 159, r. 8500; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, IV, 278, r. 4313; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, V, 47, r. 4995; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, V, 152, r. 5307; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, XI, 410, r. 6535; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, VI, 134, r. 3973; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 125, r. 13456; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, X, 537, r. 21612; Begavî, *Şerhu's-sünne*, IX, 7, r. 2239; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VIII, 338; İbn Ebî Âsım, *el-Cihâd*, I, 273, r. 83.

Ve'l-mükâtebü'llezî yürîdu'l-edâe.

“Mükâteb köle.”

Köle yani kendisini kölelikten kurtarmak için efendisine demiş ki, “Ben sana şu kadar para vereyim de sen beni bırak artık, hür yap beni.” diyor. Pazarlıktan uyuşuyorlar, ona borcu var, şimdi ona ödeyecek tabii, ona o miktar parayı vereceksin ona.

[Üçüncüsü;]

Ve'n-nâkihu'llezî yürîdu'l-afâfe. “İffetini muhafaza etmek için evlenmek mecburiyetinde ama parası yok, yetmiyor.”

Evlen, yardımcın Allah!

«ثَلَاثَةٌ لَا يَسْتَخِفُّ بِحَقِّهِمْ إِلَّا مُنَافِقٌ بَيْنُ

النِّفَاقِ: ذُو الشَّيْبَةِ فِي الْإِسْلَامِ، وَالْإِمَامُ

الْمُقْسِطُ، وَمُعَلِّمُ الْخَيْرِ. أَبُو الشَّيْخِ فِي

التَّوْبِيخِ، وَأَبُو الْفَضْلِ فِي "فَوَائِدِهِ" وَالرَّافِعِيُّ

عَنْ جَابِرٍ، خَطَّ عَنْ عِمَارَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ.»

Selâsetün lâ yestehiffu bi-hakkihîm illâ münâfikun beyyinü'n-nifâki: zü's-şeybeti fi'l-

*islâmi, ve'l-imâmü'l-muksitu, ve muallimu'l-hayri.*²²

e. Bu Üç Kimsenin Hakkını Tanımayan Ancak Münafıklardır

Selâsetün. “Yine bir üç daha var.” *Lâ yettehiffu bi-hakkihîm illâ münâfikun.* “Bu üç kimsenin hakkını tanımayan ancak münafıklardır.”

Bu üç kişinin hakkını tanımayanlar ancak hakir görüyor, tanımıyor, münafıktır onlar.

[Birisi;]

Zü'ş-şeybeti fi'l-islâmi. “Müslüman olraktan ihtiyarlamış, sakalı ağarmış, beli bükülmüş yaşlı bir adam.”

Buna ikram etmeyen insan münafıktır. [Onu hafife alarak] hakkını vermiyor.

[İkincisi;]

Ve'l-imâmü'l-muksitu. “Âlim bir imama lazım gelen hürmeti yapmayan, o da münafıktır.”

---

²² İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, IV, 440, r. 21920; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, VI, 421, r. 32562; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir*, VIII, 238, r. 7819; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XXXIII, 453; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, I, 127, r. 533; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 328, r. 3534; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 32, r. 43811; İbn Abdülberr, *Câmi'u beyâni'l-ilm*, I, 542, r. 898; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, XVI, 93; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, VIII, 548; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, I, 207; İbn Zencûye, *el-Emvâl*, I, 87, r. 51.

[Üçüncüsü;]

Ve muallimu'l-hayri. “İnsanlara hayır tâlim ediyor, hayır öğretiyor, hayır öğreten insanlara, -ilmi şer’îdir demiş- ilim öğreten insana da hürmet etmesini bilmiyor.”

Talebe hocasının kıymetini bilmezse, o da münafıklığından dolayıdır.

Yine bir üç daha diyor;

«ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يُزَكِّيهِمْ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: مُعَلِّمُ الْكُتَّابِ يُكَلِّفُ الْيَتِيمَ مَالًا يُطِيقُ، وَسَائِلٌ يُسْأَلُ وَهُوَ مُسْتَعْنٍ عَنِ السُّوَالِ، وَرَجُلٌ قَعَدَ عِنْدَ السُّلْطَانِ يَتَكَلَّمُ بِهَوَى السُّلْطَانِ. الرَّافِعِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.
وَسَنَدُهُ وَاهٍ.»

Selâsetün lâ yanzuru'llâhu ileyhim yevme'l-kıyâmeti, ve lâ yüzekkîhim, ve lehüm azâbun elîmün: mu'allimü'l-küttâbi yükel-lifü'l-yetîme mâ lâ yatîku, ve sâilün yes'elü ve hüve müstağnin ani's-su'âli, ve raculün

*ka'ade inde's-sultâni yetekellemü bi-heva's-sultâni.*²³

Demin ki hadiste üç kişiye Cenâb-ı Hak yüzlerine nasıl bakmadı, azab-ı elîm var dedi, yine bu üçlere Cenâb-ı Hak kıyamet gününde bakmaz. İşte bunların günahlarını da affetmez yani azâb-ı elîmde kalırlar.

Birisi;

Bakınız ama çok şayan-ı dikkat!

Mu'allimü'l-küttâbi. “Çocuk öğreten hoca.” *Yükellifü'l-yetîme mâ lâ yatîku.* “Ama yetim çocuk, gücü de yetmiyor bellemeye, öğren diyerekten vuruyor sopayı.”

Canım gücü yetmiyor işte ne yapalım?

Her şey tâkat nisbetindedir.

Tâkatının dışına çıkıp da mutlaka öğreteceğim diyerekten o yetimi hırpalamak insanın azâb-ı elîme girmesine müstehak oluyor.

Allah muhafaza etsin.

Fakat bu da çok güzel! *Yükellifü'l-yetîme* diyor. Hiç olmazsa bu yetimleri ayırmak lazım,

---

²³ Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, VI, 487, r. 4511; Taberânî, *el-Mu'cemü'l- evsat*, V, 367, r. 5577; Taberânî, *el-Mu'cemü s-sagîr*, II, 82, r. 821; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VI, 246, r. 6111; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, IV, 78, r. 6334; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 332, r. 3544; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 34, r. 43821.

yetimleri ayırın. Çünkü anası babası olanın bir dereceye kadar zorlasan da, demek burada gücü yetmiyor da yetimin böyle *mâ lâ yutâku* zorlayaraktan, takatının dışında;

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

*Lâ yükellifullahu nefsen illâ vüs'ahâ.*²⁴

“Allah herkesi vüs’ati nisbetinde [sorumlu tutar.]”

Birisi de;

Ve sâilün yes'elü ve hüve müstağnin ani's-su'âli. “Aç gözlü adam, ihtiyacı olmadan şundan bundan birşeyler istiyor, şakadan makadan istiyor.”

İsteyince adama muhtaç olmadığı halde isteyene de Cenâb-ı Hak günahlarını affetmiyor ve kıyamet gününde yüzlerine de bakmıyor, ve *lehüm azâbun elîmün* diyerekten bir de tehdit etmiş.

Çok fena bir şey!

---

²⁴ 2/Bakara, 286.

İnsan alıştı mı bir kere böyle dilencilik hallerine, isteme hallerine, hakından gelinmez artık; kalbi de kararır, gönlü de kararır o halde de gider âhirete.

[Üçüncüsü;]

Ve raculün ka'ade inde's-sultâni yeteklemü bi-heva's-sultâni. “Öteki de sultanların yanına oturmuş onların keyiflerine göre konuşuyor.”

“Çok iyi ettiniz, pek güzel efendim!” diyerekten onların her yaptıkları şeyi hoş göreyekten konuşan insanlara da Cenâb-ı Hak kıyamet gününde ne yüzlerine bakacak ne de günahlarını affedecek yani *ve lâ yüzekkîhim.*

«ثَلَاثَةٌ لَا يُحِبُّهُمْ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ: رَجُلٌ نَزَلَ
بَيْتًا خَرِبًا، وَرَجُلٌ نَزَلَ عَلَى طَرِيقِ السَّبِيلِ،
وَرَجُلٌ أَرْسَلَ دَابَّتَهُ ثُمَّ جَعَلَ يَدْعُو اللَّهَ أَنْ
يَحْبِسَهَا. طَبَّكَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَائِدٍ
الْأَزْدِيِّ. وَسَنَدُهُ ضَعِيفٌ، وَيُقَالُ: لَهُ صُحْبَةٌ.»

*Selâsetün lâ yuhibbuhum rabbuke azze ve
celle: Raculün nezele beyten hariben, ve ra-
culün nezele alâ tarîki's-sebîli, ve raculün er-
sele dâbbetehu sümme ce'ale yed'ullâhe en
yahbisehâ.*²⁵

*Selâsetün lâ yuhibbuhum rabbuke azze ve
celle.* “Yine üç kişinin de vardır ki Cenâb-ı Hak
bunların dualarına cevap vermeyecek.”

Dualarına icabet etmeyecek. Yalvaracak-
sın, yalvaracaksın duan kabul olmayacak.

Birisi,

---

²⁵ İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XXXIV, 449; Heysemî, *Mecme'u'z-
zevâid*, III, 213, r. 5297; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 326, r. 3526; Ali
el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 31, r. 43804; İbn Hacer, *el-İsâbe*, V,
153.

Raculün nezele beyten hariben. “Yıkılacak evin içine girmiş, harap bir ev, ‘Yâ Rab, sen beni burada koru!’ diyor.”

Yahut yıkılacak bir köprünün üzerinden geçmeye çalışıyor, “Aman beni burada koru!” diyor. Köprü yıkılır düşerse, “Sen beni niçin korumadın yâ Rabbi?” diye [şikayete] hakkı yok.

وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ

*Ve lâ tülkü bi-eydüküm ile't-tehlületi.*²⁶

Tehlike olan yere girmemek. Girersen Allah Teâlâ'ya iftira etmemek.

[İkincisi;]

Ve raculün nezele alâ tarîki's-sebîli. “Yol üzerinde durmuş, ‘Yâ Rabbi, sen beni burada koru!’ diyor.”

İster şehir içerisinde ister şehir dışarısında arabalar gır gır gır gidiyor. Sen de yolun ortasında durmuşsun, elbette birisi çarpacak gideceksin ortadan. O da caiz değil.

[Üçüncüsü;]

---

²⁶ 2/Bakara, 195.

Ve raculün ersele dâbbetehu sümme ce'ale yed'ullâhe en yahbisehâ. “Atını salmış bağlamadan, ‘Yâ Rabbi, benim atımı sen muhafaza et!’ diyor.”

Bunun da duasını Cenâb-ı Hak kabul etmez.

Bir tane daha okuyayım da orada kalsın.

Buraya dikkat edin bu yukarı da geçti ya: “Yine bir üç kimse vardır, yer gök bunlara dua edecek, gece gündüz bunlara dua edecek, melekler de onlara dua edecek.” *Alimün müte'allimün...*

Şimdi buraya bakın;

«ثَلَاثَةٌ عَلَى كُتْبَانِ الْمِسْكِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ،
يَغْبِطُهُمُ الْأَوْلُونَ وَالْآخِرُونَ: عَبْدٌ أَدَّى حَقَّ اللَّهِ
وَحَقَّ مَوَالِيهِ، وَرَجُلٌ يَوْمٌ قَوْمًا وَهُمْ بِهِ رَاضُونَ،
وَرَجُلٌ يُنَادِي بِالصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ فِي كُلِّ يَوْمٍ
وَلَيْلَةٍ. حَمَّ تَحَسَّنُ غَرِيبٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ.»

Selâsetün alâ küsbâni'l-miski yevme'l-kiryâmeti, yağbitühümü'l-evvelûne ve'l-âhirûne: Abdün eddâ hakkallâhi ve hakka

*mevâlîhi, ve raculün yüemmü kavmen ve hüm bihi râdûne, ve raculün yünâdî bi's-salavâti'l-hamsi fî külli yevmin ve leyletin.*²⁷

Selâsetün. “Yine bir üç var ki.” *Alâ küsbâni'l-miski yevme'l-kıyâmeti.* “[Kıyamet gününde] miskten yapılmış tepe.”

Küsbân, tepe.

Misk çok pahalı şey!

Pahalı olduğu için [biz çok kullanamasa da] ind-i ilâhide ne kıymeti var onun?

f. Gıptaya Müstehak Şu Üç Kişi

Alâ küsbâni'l-miski yevme'l-kıyâmeti. “Böyle bir miskten o koca bir tepeyi halk edecek, o misk tepesinin üzerinde şu üç bahtiyar oturuyor.” *Yağbitühümü'l-evvelûne ve'l-âhirûne.* “Öyle ki, Adem *aleyhisselam*'dan tut âhire kadar gelen insanlar hepsi şaşırarak, ağızlarının suyu akacak, ‘Vay anasını! Kim acaba bunlar?’ diyecekler.”

---

²⁷ Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, III, 382, r. 1847; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IV, 451, r. 2799; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, IX, 113, r. 9280; Taberânî, *el-Mu'cemü s-sagîr*, II, 252, r. 1116; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, I, 327, r. 1846; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 318, r. 3499; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XV, 815, r. 43241; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XV, 832; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, IX, 320; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, IV, 563.

Yani gıpta ediyorlar. Gıptaya müstehak insanlar şu üç kişi;

Birisi;

Abdün. “Bir abd, köle.”

Eddâ hakkallâhi ve hakka mevâlîhi.

Çünkü Allah’a olan kulluğa mani değil kölelik. Köle, evet biz de köleyiz.

Mesela nerede olursak;

“Efendim, benim şimdi ezan zamanı namaz vaktim geldi, ben Allahıma döneceğim.”

Benim için kaç para vereceksin?

Beş lira on lira.

Eksik ver, ne yaparsan yap ama şimdi namaz vaktidir, Allah’ın namazıdır, ben şimdi ibadetimi yapacağım.

“Hem efendisinin hizmetini yapıyor, işçi mişçi kim olursa olsun, hem iş sahibinin işini yapıyor, hem de Allah’a olan vazifesini terk etmiyor.”

Terketmiyor ama baktın ki olmuyor, bu rızık o adamın elinde değil ya. Burada mesela farz edelim ki günde 100 lira alıyorsun, öte tarafta 50 liraya razı olurum ben. Ama hiç olmazsa vaktinde namazımı kılarım. Allah’a kulluğumu yapabilmem için.

“Birisi böyle bir insan.” *Eddâ hakkallâhi ve hakka mevâlîhi*. “Efendilerinin hakkını, vazifesini yapıyor ama Allah’a olan kulluğunu da îfâ etmiyor.”

İkincisi;

Ve raculün yeümmü kavmen ve hüm bihi râdûne. “Bir kavme imam olmuş cemaat de ondan razı.”

Camisinde imam, cemaat de ondan razı. “Allah razı olsun sana, ne güzel vazifeni yapıyorsun.” diyorlar. Şer’an kendisinde cemaatin nefret ettiği bir hâl zuhur etmiyor.

[Üçüncüsü de;]

Ve raculün yünâdî bi’s-salavâti’l-hamsi fî külli yevmin ve leyletin. “Her gün beş defa Allah rızası için ezan okuyan müezzin.”

Evâilden, ezan okumak için sen okuyacaksın ben okuyacağım diyerekten minare kapılarının önünde, -minare de yokmuş o zaman- minare kapılarının önünde bu sevabı alabilmek için, kişiler kılıç kılıca âdeta ezan okumak için, “Ben okuyacağım sen okuyacaksınız!” diye dövüşür hale gelirlermiş.

Sonra bakmışlar olacak gibi değil, vazifelerini koymuşlar, “Bu adamın vazifesi, bu okuyacak artık.” demişler. Ona biraz da para veririz demişler. Ama bunu Allah için okursa. Mesela köylerde, başka yerlerde beş vakit ezanı [Allah için okurlar]. E bu da o günkü kıyamet gününde bu misk tepelerinin üzerinde kemâli saâdet ve selametle iftihar edilecek bir vaziyette [oturacaklar,] *evvelûn ve'l-âhirûn* ona gıpta edecekler. Şimdi bu ilmi kazananla dünya ilimlerini kazanmış [bir olur mu?]

Gökte uçmuş, şurada uçmuş burada uçmuş, çok servetlere sahip olmuş ama âhirette ise azab-ı elîme duçar olan adamın hali mi iyidir, yoksa âhirette böyle [imrenilecek bir makamda olmak mı?] Dünyada biraz sıkıntıdaymış ama âhiretteki bu saâdete ulaşmak şeref ve devleti herkese nasip olmaz.

Lillahi'l-Fatiha.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü